



Ландшафтна архітектура

Лекція 3. Топіарне мистецтво

План:

1. Загальні відомості про стрижку
2. Різні способи стрижки
3. Види фігурної стрижки
4. Асортимент рослин для фігурної стрижки

1. Загальні відомості про стрижку

Мистецтво фігурної стрижки садових рослин має давню історію. Ще 2000 років тому у Давньому Римі кипарисам та самшिताм надавали певних форм. Однак після розпаду Римської імперії і аж до часів Відродження це мистецтво було забуто. У кінці 18 ст. у моду увійшов англійський романтичний стиль з вільними пейзажами і топіарне мистецтво знов відійшло на другий план у ландшафтному дизайні. Лише в кінці 20 сторіччя люди знов повернулися до створення фігур з рослин, але в цей час до Європи прийшли окрім класичних форм ще східні стилі та тенденції.

При створенні стрижених форм слід пам'ятати декілька особливостей рослин, які допоможуть сформувати найкращий вигляд фігури:

- 1) Тип росту рослин – акро чи базопетальний. Акропетальний ріст – інтенсивний розвиток та утворення нових пагонів проходить на верхівці. Базипетальний ріст – властивий для кущів, найнижчі бруньки дають найінтенсивніші пагони.
- 2) Розмір листя – рослини з дрібним листям формують гладкі поверхні.
- 3) Місце зростання – фігурні дерева та живоплоти краще зростають на відкритій місцевості з добрим освітленням щоб уникнути випадання частин фігур за рахунок недорозвинутості листового покриву в темряві.
- 4) Вид рослин – швидкість приросту, характер розвитку, біологічні вимоги до умов середовища.

2. Різні способи стрижки

У березні-квітні перед появою зелених листків або відразу після останніх сильних морозів проводять стрижку на омолодження та створення нових форм. Корегуючу стрижку можливо здійснювати протягом року. Якщо обрізка пагонів проводиться занадто рано, то швидко з'являються нові пагони і потрібна додаткова обрізка. Якщо спізнитися з обрізкою то можливе сповільнення росту та поганий розвиток нижніх гілок, що буде причиною порушення форми та зовнішнього вигляду. Перед початком формування рослина повинна 3-4 роки зростати у ґрунті. Виділяють наступні види стрижки:



Ландшафтна архітектура

- Вільна формуюча
- Формуюча з використанням допоміжних засобів
- Корегуюча
- Омолоджувальна

Для стрижки використовують наступні інструменти:

- Секатор для троянд – використовується для видалення окремих пагонів
- Ножиці для стрижки овець – гострі ножиці які використовують при роботі з рослинами з тонкими пагонами
- Ножиці для країв газону – використовують для молодих пагонів
- Ножиці для живоплотів – основний інструментарій, при створенні скульптур використовують коротші леза.
- Електричні прилади для підстригання живоплотів – використовують при великих площах підстригання
- Бамбукові шести та стрічки – використовують для створення тимчасових шаблонів
- Переносні шаблони – для створення ряду однакових фігур
- Стаціонарні шаблони – при створенні складних форм та форм з в'юнких рослин
- Шаблони що заповнюються сумішшю сфагнових мохів та торфу та на них висаджуються рослини.

3. Види фігурної стрижки

Види фігурної стрижки.

Форма	Рослини	Засоби	Ступінь складності	Час втілення
Куб	Самшит, тис	2,3	1-2	3-4
Піраміда	Самшит, тис	2,3	2	3-4
Шар	Самшит, тис, бірючина	1	1-2	2-3
Конус	Самшит, тис	1,2	1	2-3
Колона, валик, циліндр	Самшит, тис	1,2	1	2-3
Крапля	Самшит, тис	2	1-2	3-4
Вулик	Самшит, тис	1	1	3-4
Яйце	Самшит, тис	1	1	3-4
Арка	Граб звичайний, бук лісовий, тис, плодіві дерева, вюнкі рослини	4	1	3-4



Ландшафтна архітектура

Спіраль, циліндр, веретено	Самшит, тис, кіпарис, туя	1	1	2-3
Шар на стовбурі	Самшит, тис	1	1	2-3
Багатодробинні форми	Самшит, тис, лавр	1,4	2	4-5
Шари що чергуються	Самшит, тис	1	1,2	3-4
Шпалери	Самшит, тис, туя, несправжній кіпарис, кіпарис, бирючина	4	2	4-6
Куб на стволі	Липа, платан	1	2	4-6
Дах	Платан	4	2	4-6
Пінія	Сосна гірська, чорна	1	1	5-6
Вільні форми	Самшит, тис	1	1-2	6-10
Помпони, східні помпони	Ялівець, кіпарис, несправжній кіпарис	1	2	4-6
Бонсаї	Сосна, тис	1	3	4-8
Корзини, фігури тварин, скульптури	Самшит, тис, бирючина	1,2,3,4	2-3	4-8
Літери, цифри	Самшит, тис	4	2	3-4
Геометричні живоплоти	Граб звичайний, бук лісовий, бирючина, туя, несправжній кіпарис, самшит, тис	2	1	2-3
Партерні клумби	Самшит	2	2	3-4
Бордюрні партерні клумби	Самшит	2	3	2-3
Вузлові	Самшит,	2	2	2-3



Ландшафтна архітектура

клумби	лаванда, шалфей, дубровнік, сантоліна			
--------	--	--	--	--

Засоби: 1 – вільна стрижка; 2- шести, стрічки; 3 – переносні шаблони; 4 – стаціонарні шаблони; 5 – шаблони із заповненням

4. Асортимент рослин для фігурної стрижки

Види рослин для стрижки.

Українська назва	Латинська назва	Використання	Додатки
Самшит	<i>Buxus sempervirens</i>	Живоплоти, партерні клумби, дрібні та середні форми, шари	Вічнозелений, компактний, добре виносить стрижку
Граб звичайний	<i>Carpinus betulus</i>	Живоплоти, великі форми	Скидає листя
Глід	<i>Crataegus monogyna, C. laevigata</i>	Живоплоти, великі форми	Скидає листя Має білі квіти
Бук лісовий	<i>Fagus sylvatica</i>	Живоплоти, великі форми	Скидає листя
Плющ	<i>Hedera helix</i>	Форми на основі шаблону	Вічнозелений
Падуб гостролистий та гостролистий японський	<i>Ilex aquifolium, I. crenata</i>	Живоплоти, великі форми, дрібні та середні форми	Вічнозелений
Бирючина	<i>Ligustrum delavayanum, L. vulgare, L. ovalifolium</i>	Скульптури, живоплоти, великі форми	Зимньозелений
Лавровишня	<i>Prunus laurocerasus</i>	Живоплоти, великі форми	Вічнозелений, чутлива до морозів
Платан	<i>Platanus hispanica</i>	Дах	Скидає листя
Липа	<i>Tilia cordata</i>	Шпалери, куб на стволі	Скидає листя
Несправжній кипарис	<i>Chamaecyparis lawsinia</i>	Живоплоти, геометричні форми, помпони, бонсаї	Вічнозелений
Кипарис	<i>Cupressocyperus</i>	Живоплоти,	Вічнозелений,



Ландшафтна архітектура

Лейленда	<i>leylandii</i>	геометричні форми, помпони	швидко росте, не стійкий до морозів
Кипарис	<i>Cepressus</i>	Шар, спіраль	Вічнозелений, швидко росте, не стійкий до морозів
Ялівець	<i>Juniperus</i>	Живоплоти, партери	Вічнозелений, компактний
Сосна	<i>Pinus</i>	Бонсаї	Вічнозелений
Тис	<i>Taxus baccata</i>	Середні та великі форми	Вічнозелений, добре витримує обрізку
Тис японський	<i>Taxus cuspidate</i>	Бонсаї	Вічнозелений, зимостійкий
Туя	<i>Thuja occiedientalis</i>	Живоплоти, спіраль	Вічнозелений, зимостійкий